

več iztisov skupaj, obrne se tudi lahko naravnost na odbor sokolov. Želeti je, da bi se ta knjiga razširila kar največ mogoče med ljudstvom in posebno med ukažejno mladino. Rojaci! sezite po njej!

Šolska letina.

„Sporočilo ljudske šole v Dolini in v Boljuncu konec leta 1868“, kaže: a) kratek letopis k domači zgodovini, v katerem je marsiktera zanemiva drobtinica; b) prednike in učitelje, med katerimi je tudi učiteljica, ki je učila dekleta šivati, plesti in vse nauke v prvem razredu vsakdanje šole v Dolini; c) pregled posamesnih nauk in ur in število učencev in učenk v dolinski in boljunski šoli, katerih je bilo v Dolini 206, v Boljuncu pa 135, in ki so se zraven navadnih šolskih nauk učili tudi sadjereje, zemljepisja, peti in telovaditi; d) dnevnik dolinske in boljunske šole. Vidi se iz tega sporočila, da učitelji ondašnjih šol skerbé za pravo domačo omiko pri šolski mladini.

Dopisi in novice.

Iz Hajdine pri Ptuju. Hvala, komur hvala gre!

Naš sedanji višji šolski ogleda, veleslavni gospod Ignaci Orožen, gotovo vso pohvalo zaslužijo zategadelj, ker šole, ki so doslej bile le provizure — in takih ni malo — so začeli s stalnimi učitelji nadomestovati. Čemu tudi začasno učiteljstvo? Moj Bog! ako že res ni toliko sposobnih učiteljev na Slovenskem, da bi vredni bili stanovitno učiteljstvo na farnih šolah prevzeti, takrat pač naše šole po vsi pravici grajo zaslužijo. — Ako se pa od cerkve, od duhovnih gospodov učiteljem vrata k stanovitni službi zapirajo, ali smemo tedaj učiteljem zameriti, ako zahtevajo, da naj se šola od cerkve loči, in se učitelji namésti duhovnim gospodom, šolskim odborom uklanjajo. „Roka roko omiva, obedve pa lice“. Več skoraj o tej reči ni treba omeniti, sej vsak sam vé, da takrat, ko se struna preveč napenja, rada počí. In kdo je tega kriv? Torej ne nastavljamo zaprek nobenemu stanu, narmanj pa našem domačemu učiteljskemu.

Ali bi menda s provizurami tako dolgo čakali, da bi nam tujci in prostoverci katedre zasedeli!
J. Š.

Iz Maribora. „Marburger Zeitung“ pripoveduje, da v Šmartnu pri Wurmbergu živi v pokoju učitelj, g. Mihael Kaiser, 71 let star, ki dobiva na dan dva solda pokojnine, in to le v mesecih, ki imajo po 30 dni, 31 dan v mesecu se mu ne šteje. Hrano ta srečni učitelj dobiva pri svojih šolskih srenjah, po katerih hodi od hiše do hiše; stanovanje pa mu daje srenjski župau. — Tudi se iz Maribora piše „Danici“, da so tam z novim šolskim letom dobili tudi novega direktorja za glavno šolo in realko, ki je pa terd Nemeec. Gospod je sicer mož vsega spoštovanja vreden in ne more nič zato, da je Nemeec; to pa je očitno, da bode nemški ravnatelj težko shajal pri šoli, ki

ima toliko slovenskih otrok, še težeje pa kot učnik pripravnikov, ki so slovenskim narodnim šolam namenjeni.

Cerkvena vlada je službo razpisala z določno pogodbo, da mora ravnatelj drugemu deželnemu jeziku popoluoma kos biti. Sicer se mu je v dekretu objavilo upanje, da bode za leto dni slovenskega se naučil. „Dopis“ pravi dalje, da je to postavljenje prva ilustracija k §. 1., da verhovno vodstvo in nadzorništvo čez vse šolstvo in odganjanje pripada državi, in s cerkvenim vplivom bi utegnila romati iz naših šol tudi pravica slovenskega jezika in morebiti še kaj drugega.

Iz teržaške okolice. Deželni poslanci in vsi župani iz okolice so e. k. namestništvu podali prošnjo, v kateri milo tožijo, da jim je neka stranka mestnega svetovalstva odstavila brez vsega vzroka naj boljše učitelje, ter imenovala na njihova mesta druge, o katerih gre glas, da domačega jezika skoro nič ali celó malo znajo, da tedaj niso sposobni učiti v šolah tega kraja; dalje pravijo, da k tim sumljivim in nespodobnim učiteljem ne pošljejo nobenega otroka v šolo, ter prosijo, da naj jih e. k. namestništvo varuje in ne poterdi sklepa mestnega svetovalstva, ampak naj v tej zadevi ostaja začasno vse, kakor je bilo poprej, dokler se same okolice o tej stvari določno ne izrekó.

Iz Ljubljane. Ravno kar smo dobili načert postave za ljudske šole (Volksschulgesetz), kakor je nasvetovan, pa še ne izgotovljen pri sl. ministerstvu poduka. Ako ta načert obveljá, je upati, da bodo za ljudske učitelje in sploh za šolstvo prišli boljši časi. Učitelje v pripravniških šolah plačuje država, druge pa srenja, kateri pomore dežela; če pa shajati ne morejo, pomore država. Za izobraževanje učiteljev skerbí država sama; namen ljudske šole ostaja bistveno, kakor je bil do sedaj: verska in нравna odgoja, ter potrebne vednosti za vsakdanje življenje. Šole so: začetnice (Elementarschulen) in mestne šole (Bürgerschulen). V vsaki ljudski šoli se podučuje tudi v naravoslovji, zemljepisji in zgodovini; v mestni šoli pa je še več naukov. Višje mestne šole imajo po šest razredov. V nedeljski šoli se podučuje po zimi po 6 ur, po letu pa 4 ure. Pripravniška šola za učitelje traja štiri leta, za učiteljice pa dve leti. Pripravnik dobí spricalo zrelosti, in je podučitelj ali začasni učitelj; čez dve leti prestane skušnjo, in je učitelj. Deželna postava določuje, koliko in kako dobiva učitelj plačo, vendar veljá načelo: učitelj in podučitelj dobivata toliko plače, da shajata brez postranskih prisluzkov, in da učitelj more živiti tudi družino. Ktera postranska opravila sme učitelj opravljati, določuje deželna postava. Učitelja more posvariti srenjski šolski svet, pokara ga in še celó nekaj plače priterga okrajni šolski svet; iz službe ga pa pahne deželni šolski svet. Za terdno postavljenega učitelja, če se dobro obnaša, poterdi čez tri leta deželni šolski svet. Če učitelj uči na teden več kakor 30 ur na teden, se mu mora za to posebej plačevati. Vsi za terdno postavljeni učitelji in podučitelji v mestnih in višjih deklških šolah, tako tudi njih vdove in sirote, dobivajo pokojnino (penzijo) kakor državni vradniki. Léta, kí jih je kdo služil kot začetni učitelj in podučitelj, so mu šteta. Uči-

teljske službe oddaja tisti, ki jih vzdržuje, poterjuje pa jih deželni šolski svet. Začasne učitelje postavlja okrajni šolski svet. V katerem jeziku naj se v šoli podučuje, določuje po nasvetu listega, ki šolo vzdržuje, deželni šolski svet. Take spremembe pa se le dovoljujejo vsakih pet let. Učilnih ur na teden je v začetnici naj manj 18, in naj več 24; v mestnih in višjih dekliških šolah pa je učilnih ur naj manj 22, in naj več 28. — Kedar kaj več zveemo od te za nas prav važne postave, bodemo tudi več o njej govorili.

— Slavno predsedništvo tukajšnje narodne čitalnice je te dni pošljalo po mestu to le vljudno vabilo: „Zima se bliža; ubogi otroci bodo zopet potrkali na vrata miloserčne čitalnice naše. Kakor tedaj že tri leta, se zopet letos ponuja blagim gospém in gospodičinam lepa prilika dobrotnicam biti z delom svojih rok. Da se pa to početje uredi in se voli o odbor, ki vodi vsa ta opravila, vljudno prosimo častite gospé in gospodičine, da naj pridejo v četrtek, 29. okt. popoldne v čitalnično dvorano v pogovor“. Bog daj temu prelepemu početju naj boljši vspéh! Zapuščeni otrociči že stegajo ročice po milih darovih!

— V c. k. založbi šolskih knjig na Dunaju je ravno kar prišla na svetlo nova šolska knjiga z naslovom: „Perva nemška slovnica“, po kateri se bodejo naši učenci zanaprej učili nemškega jezika. Prihodnjic bodemo kaj več govorili o tej novi slovnici. — Tudi je dodelan nov, čisto slovenski „Abecednik“, ktereга bodemo prihodnje šolsko leto dobili v šole.

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofiji. Postavljeni in prestavljeni so g. g.: Franc Zajec, iz Poljan v Planino v črnomeljskem okraji; — Jakob Tavzes, iz Čermošnic v Poljane; — Jakob Koželj, iz Polhovega gradca v Čermošnici; — Franc Papler iz Rateč na Gorenskem v Polhov gradec; — Avgust Adamič, iz Šentjurja pri Kranji v Rateče; — Janez Pezdič iz Velesovega v Šentjur; — Jožef Korban, poterj. pripravnik, v Velesovo; — Franc Lunder, iz Srednje vasi na Berdo (Egg); — Jožef Vončina iz Poloma v Srednjo vas; — Janez Kernc, poterj. pripravnik v Polom; — Jožef Lavrič, poterj. pripravnik, v Ribnico za II. podučitelja; — Simon Punčah, poterj. pripravnik, v Obloke za začasnega učitelja. — G. Jožef Kravs, dekliški učitelj v Novem mestu, se je službi odpovedal.

Listnica. Vse g. g. dopisnike, ki nam pošljajo dopise brez imena, prosimo, naj nam povejo svoje pravo ime, ker sicer ne moremo natiskovati njih spisov. Kdor noče očitno pokazati pravega imena, to lahko stori, a vredništvo mora poznati svoje dopisnike. — Vprašavcem, ki skerbé, kaj je sedaj z določki pravega učiteljskega zbora, povemo, da smo vsa voščila in prošnje kranjskih učiteljev dali v vlogah sl. c. k. vladí in sl. deželnemu odboru. S tim smo spolnili svojo dolžnost — vresničuje pa naj jih sreča naša!

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.